

"נקודה טובה" - מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

(גיליון 34 - שנת תשפ"ב גיליון "במדבר" - כז' אייר תשפ"ב, 28 למאי 2022)

לע"נ אמו"ר ר' יוסף - חיים ב"ר יעקב רוט ז"ל

ב"ה

"נקודה טובה" לפרשת "במדבר" - "טוב להודות לה" "

אביגדור המאיר בשירו המופלא **מעל פסגת הר הצופים**, היטיב לבטא את עומק הרגשות שלנו, אל עיר הבירה, הקודש והמקדש.

מַעַל פְּסַגַת הַר הַצּוֹפִים	מַעַל פְּסַגַת הַר הַצּוֹפִים
אֶשְׁתַּחֲוֶה לְךָ אֲפִים	אֶשְׁתַּחֲוֶה לְךָ אֲפִים
מַעַל פְּסַגַת הַר הַצּוֹפִים	מַעַל פְּסַגַת הַר הַצּוֹפִים
שְׁלוֹם לְךָ יְרוּשָׁלַיִם!	שְׁלוֹם לְךָ יְרוּשָׁלַיִם!
אֶלְפֵי דוֹרוֹת חֲלַמְתִּי עֲלֶיךָ,	אֶלְפֵי דוֹרוֹת חֲלַמְתִּי עֲלֶיךָ,
לְרֵאוֹת, לְזָכוֹת, בְּאוֹר פְּנִיךָ!	לְרֵאוֹת, לְזָכוֹת, בְּאוֹר פְּנִיךָ!
יְרוּשָׁלַיִם, יְרוּשָׁלַיִם,	יְרוּשָׁלַיִם, יְרוּשָׁלַיִם,
הָאִירִי פְּנִיךָ לְבָנֶיךָ!	הָאִירִי פְּנִיךָ לְבָנֶיךָ!

השבת אנו קוראים את פרשת **במדבר**, בתחילתו של החומש הרביעי. פרשה העוסקת במפקד בני ישראל. אולם אנו נעסוק הפעם, ב-**יום ירושלים**, החל ביום ראשון הקרוב, כ"ח אייר.

במלאת 30 שנה לשחרור ירושלים, העיר שחברה לה יחדיו, נחקק **חוק יום ירושלים**, המגדיר את היום זה, כיום חג לאומי.

ירושלים היא "רום התקוות ופסגת השאיפות, שאותה אנו מעלים על ראש שמחתנו". ולכן עלינו לציין ולייחד את היום הזה "המסמל את מרכזיותה בחיי עם ישראל אשר שב לארצו, הקים את מדינתו והכריז על ירושלים כבירתו הנצחית. יום מיוחד זה, יחזור וידגיש את אחדות כל העם והמדינה סביב ירושלים" (מתוך הצעת החוק של ח"כ הרב חנן פורת).

לאחר שחרור ירושלים, הגדירה הרבנות הראשית את יום ירושלים כיום בו ניצלה מדינת ישראל מכיליון ח"ו מידי אויביה (הצלה ממוות לחיים) וזכתה לשחרור עיר הקודש והמקדש. ניצחון גדול ונס גלוי שהינו גדול יותר מן הנס שאירע לחשמונאים, כי כאן כוח האוייב נופץ לגמרי (הרב אונטרמן, הרב הראשי).

כולנו הרגשנו אז "פי ה' אֵלוֹהֵיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אִיבֶיךָ לְפָנֶיךָ" (דברים כג, טו).

ואכן, לאחר סדרת דיונים החליטה הרבנות הראשית לציין יום זה באמירת "הלל" שלם בברכה ולעשותו יום משתה ושמחה.

מה מקור התוקף ההלכתי של חכמי הדורות, לקבוע את ימי ההודיה הללו של יום העצמאות ויום ירושלים!?

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

מבואר בתלמוד, שאחר נס קריעת ים סוף, "נביאים שביניהן תקנו להם לישראל שיהיו אומרים הלל על כל פרק ופרק וכל צרה וצרה שלא תבוא עליהן, ולכשנגאלין אומרים אותו על גאולתן". ואכן, על פי מאמר זה, תקנו חכמים בימי הבית השני לומר הלל בחנוכה. (פסחים ק"ז, א).

וכך נפסק להלכה: "כל מי שאירע לו נס, וכל שכן בני עיר יכולים לתקן בהסכמה וחרם עליהם (חובה) וכל הבאים אחריהם (גם לדורות הבאים) לעשות אותו יום ל'פורים'..." (חיי אדם, כלל קנה, סימן מא).

לכן, מצווה לקבוע יום טוב לשמחה והודאה לה' ביום שנעשית לישראל **תשועה**. ועל סמך זה קבעו חכמי ישראל את ימי פורים וחנוכה כימים טובים לדורות. ומצווה זו נלמדת בקל וחומר – ומה ביציאת מצרים שניצלנו מעבדות לחירות נצטוונו לחוג את הפסח ולומר שירה (הלל) בכל שנה ושנה, קל וחומר בפורים שניצלנו ממיתה לחיים (עפ"י מגילה יד, א).

אכן, הביטוי "**פורים שני**", הוא כינוי ו"שם כולל" לעשרות ימי הודאה ושמחה שתוקנו בקהילות רבות (וגם במשפחות מסוימות) לזכר ניסים של ישועה והצלה, מקרים בהם ניצלו מגירוש, מוות, פוגרום, חוקים להמרת דת ומקרי הצלה אחרים. כגון "פורים-פרנקפורט", "פורים-טבריה" ועוד ימי פורים בעשרות קהילות שונות ובהן פדובה, סרגוסה, קסטיליה, אוסטראה, קזבלנקה ועוד ועוד (ראה בויקיפדיה תחת הערך 'פורים שני', רשימה חלקית של 41 ימי חג והודיה).

כך אכן נהג הרמב"ם שקבע ימים טובים לו ולזרעו על ישועות שהיו לו, כהצלתו מהסערה בים. וכן, ה"חתם סופר" מוסיף ומספר כי הוא עצמו המשיך לחגוג את "פורים פרנקפורט" (עיר הולדתו), גם לאחר שעבר לגור בפרשבורג (ברטיסלבה), הנמצאת במדינה אחרת.

כל קהילה עיצבה בהנחיית רבניה את יום הישועה והנס הפרטי שלה. וכך אנו פוגשים מְנַעַד של מנהגים - החל בצום (ביום שלפני כן), כן תפילת הלל ופיוטים מיוחדים שחוברו וכלה במנהגי פורים כמשתה, משלוח מנות ומתנות לאביונים, ואף קריאת מגילה יעודית שנכתבה, זכר לנס, כמו בפורים ועוד. בשולי הדברים נעיר כי בכל מקרה מדובר ביום "דרבנן" שאין בו איסור מלאכה.

קביעת ימי ההודיה בדורנו – יום העצמאות ויום ירושלים על ידי הרבנות הראשית נבעה מתוך החובה ההלכתית להודות לקב"ה על ניסי ההצלה הללו ונשענה גם על התשתית ההלכתית וגם על ה"פרקטיקה" המעשית וההיסטורית של קביעת ימי ה"פורים" הללו. אלא שהפעם אלה לא היו תקנות פרטיות ומקומיות, אלא תקנות "כלל ישראליות".

וצריכים אנו להיזהר מאוד שלא להיות כפויי טובה לקב"ה. ועל כך אמרו חכמים: כל המודה בניסו, זוכה ונעשה לו נס אחר (ב"ר נ"ה, א). ומנגד, אם לא נודה, נרחיק את הגאולה ח"ו.

וכן מסופר על חזקיהו המלך, שהיה צדיק גדול, אבל באו עליו ימים קשים. סנחריב מלך אשור עלה על ירושלים בראש צבא עצום כדי להחריבה, וחזקיהו עצמו נפל למשכב במחלה אנושה. ואע"פ כן הוא לא איבד את אמונתו והתפלל לה', ועשה לו הקב"ה נס גדול ורפאו ממחלתו והמית את כל חיל סנחריב בלילה אחד.

באותה שעה ביקש הקב"ה לעשות את חזקיהו למשיח ולהביא גאולה לעולם. אבל חזקיהו לא אמר הלל ולא הודה לקב"ה כראוי על גאולתו. וכך, אבדה והוחמצה השעה... (סנהדרין צד, א), (על פי פניני הלכה, ליום העצמאות).

הבה נודה גם אנחנו **על ניסך שְׁבָכַל יום עֲמֵנו**... (מתוך התפילה).

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

"טוב להדות ל-ה' ולזמר לשמך עליון..."

להגיד בבקר חסדך...

כי שמתני ה' בפעלך... " (תהלים צב, ב-ה).

הכרת שבת שלום

אשה רוט

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), ניתן לפנות למייל: rothmoshe@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת? הפץ בין חבריך.**